

PRILOGA

ZVONČKU

DRAGOTIN HUMEK:

Majka priroda pripoveduje.

4. Povest o vrabcu.

z valilnice, ki visi na sosedovi hruški, kuka škorec, in čmerikav mu je obraz. Na vejo poleg valilnice prileti lastovica in vidi se ji, da ni posebno dobre volje.

„Nikjer ni več dobiti mušice,“ potoži škorec, „in lačna sem, grozno lačna.“

„Tudi meni se ne godi bolje,“ zastoka škorec, „ves dan že iztikam tu okrog, a ne dobim niti najbornejšega črvička.“

Ob luži koraka štoklja, in tožnost ji zre iz očesa.

„Ali ni kje tu v bližini kake žabe?“ povpraša ona dva na hruški in poklepeče s kljunom. „Danes sem že preiskala vse močvirje, pa nisem dobila zajtrka.“

Tedaj prileti kos in sede na hruško k škorcju in lastovici.

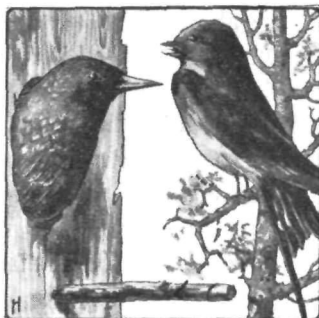
„Vidim,“ pravi, da se držita kot deževno vreme, kaj vama je?“

„Nič posebnega ni, bratec črnuhar, a listje rumeni in odpada. Metuljev, mušic in črvičkov ni več.“

„Ha, to je seveda bridko za vaji, a meni je dobro. V gozdu je še vseporno najlepših jagod, ki jih ne oberem tako hitro. A taka hrana vama ne ugaja, kaj?“

„Kaj bi se prerekali,“ se oglasi štoklja, „posvetujmo se rajši, kako si pomoremo.“

„O, lahko posvetovanje bo,“ doda škorec, „saj nimamo, da bi izbirali. Odpotujmo! Moji mladiči že izvrstno letajo, vsako jutro imamo na travniku

vajo, in dobro sem jih izvežbal za dolgo pot. V nekoliko dneh poletimo na jug.“

V tem je priletelo na hruško drugih ptic, in vse pritrujejo škorcu. Pomenijo se, da skličejo drugi dan velik shod na bližnji travnik ob potoku in da se pripravijo za potovanje. Le kosu se nikamor ne mudi. Brezskrbno poleti v gozd in zapoje veselo pesem.

Na slemenu vrhu sosedovega skednja ždi vrabec. Slišal je ptičji pogovor na hruški, in tajinstveno hrepenenje mu polni dušico.

„Ej, ko bi mogel tako-le poleteti z njimi,“ pomisli. „Lepo je na tujem in prijetno toplo. In polno je tam žita in mušic in črešenj. Mnogo mi je pripovedovala lastovica o tujini, o, mnogo! A mene ne vabi nihče s seboj; ubog vrabec sem, druge ptice so pa gosposke, bogate!“

Dolgo še sedi vrabec na slemenu, pa misli in misli. Boljinbolj ga stiska neznano gorje. Ko se vrne zvečer lastovica v svoje gnezdo pod strešnim žlebom, ji potoži svojo boleost in jo zaprosi, naj ga vzame s seboj na jug.

„Ti da bi letel z nami?“ se mu roga lastovica. „S svojimi kratkimi krili da bi preletel širne planjave in neskončno morje? Da bi letel z nami, ki letimo venomer in le malo počivamo na poti? Oj, butec domišljavi!“

„Grozno rad bi šel. Daj, poprosi pri gospodi, da smem z njo. Vztrajen sem v letanju in gotovo ne zaostanem.“

„Ti norček! Prismuk! Pozabil si, kdo si pravzaprav.“

„Nisem pozabil.“

„Glej, to je tako! Bogata gospoda prihaja poleti na kmete, na zimo pa odide nazaj v mesto. Tako tudi me gosposke ptice. Poleti živimo tu, ker nam je lepo in ker imamo dovolj hrane. A ko začutimo ledeni dih zime, odletimo na jug,

kjer je toplo in udobno. Vam sirotam je sojeno, da ostanete in prezebate s praznimi želodci. Tako je ustvarjen svet. Delavec si ne more privoščiti, kar ugaja gospodu.“

Vrabec molči, in v boleosti se mu orosi oko. Lastovica zaspi v svojem gnezdu, on pa razmišlja: „Nespodobno je govorila lastovica in — na jug pa le poletim.“

Naslednjega dne se zbirajo ptice na travniku ob potoku. Od vseh vetrov so priletele in mnogo jih je. Vsenavzkriž so pomešani škorci in štoklje, lastovice in drobni pevci. Samo kukavice ni in slavca, ki sta odletela že davno.

„V red!“ zapove stara štoklja, ki je bila že dvajsetkrat v Egiptu, in zdajci se postavijo vrste. Stare in izkušene ptice pa pregledujejo vse od kraja do konca. Kdor je razmršen ali pa če je iz repa izgubil kakšno pero ali kdor ni popolnoma zdrav, tega preiskovalci neusmiljeno zapodijo. In gorje mu, če se ne umakne takoj; ubijejo ga pri priči!

Hipoma se začuje v zbranih ptičjih vrstah naglušen vrišč in krik. Med drugimi se je prikradel na travnik vrabec, pa se je postavil v vrsto.

„Tak-le lopov!“ zakriči škorec. „In ta naj bi šel z nami?“

„S takimi-le krili,“ se roga lastovica, „da bi letel v Italijo?“

In krika je in vika brez konca in kraja, da se trese vrabec ves v strahu.

„Vem, da sem le uboren kmetavzar,“ izpregovori proseče, „a usmilite se me in me vzemite s seboj. Oj, tako rad bi videl solnčni jug! Vzemite me, letel bom kakor vi, prav res.“

„Poniglavec nesramni!“ zaklepeče stara štokrlja, „vesel bodi, da ti pustimo ničvredno življenje in — izgini!“

Žalosten odleti vrabec in se skrije na skednju pod streho. Ptice se pa odpravljajo na potovanje. Jata odleti za jato, in ves raztožen zre vrabec za njimi.

„Vsi so odšli, sam samcat sem ostal.“

„Ho, jaz sem še tu,“ se odzove vrana.

„In jaz tudi,“ doda ščinkovec.

„Prosim, da mene ne prezrete,“ se oglasi sinica.

„Oj, prav je govorila lastovica,“ žalostno zaščebeta vrabec. „Me uboge pare smo zato na svetu, da prezebamo in stradamo pozimi.“

*

Pa pride zima in pobeli svet. Mlake in potoke krije ledena skorja, in golo stoji v gozdu drevje. Veter premetava suho, mrtvo listje.

Pomrli so hrošči in muhe in mušice. Globoko spita v groblji zimsko spanje belouška in martinček, na dnu luže pa sanja v blato zakopana žaba prijetne sanje o zeleni pomladi.

Vrane imajo vsak večer velik sestanek na njivah za vasjo, pa se derejo in razgrajajo, da se razlega vsenaokolo. Ščinkovec in sinica se po svoje zabavata v grmovju in pobirata, kar se jima zdi vredno pobiranja.

Le vrabec sedi na slemenu vrhu skednja sam v svoji nesreči in je v mislih pri pticah, ki so odletele prezimovat na žarko južno solnce.

„Tam doli so sedaj in dobro jim je. Vsega imajo v izobilju, mi se pa pehamo za borno skorjico vsakdanjega kruhka. Oj, ko bi me bili vsaj vzeli s seboj!“

„K nama pojdi!“ ga kličeta ščinkovec in sinica.

„Še znorim od dolgega časa in hrepenenja,“ začivka vrabec in odleti na polje, da bi si pomiril razburjeno kri. A povsod se mu vidi pusto in zimsko ubožno.

Na polju ga vesel pozdravl škranec. „Pozdravljen!“ mu zažvrgoli in se dviga visoko, „veseli me, da si ostal pri nas. Tudi jaz ostanem, dokler

morem. O, lepo je tu v domovini, tudi pozimi je lepo. Krasen je gozd, ko ga pokrije ivje, in nedolžnobel je sneg.“

„A jaz poginem tu v domovini, ki je vsa polna uboštva in gladu!“ vzdihne vrabec.

Po snegu stopicajo kavke in si domišljajo, da jih je posebno lepo videti na beli preprogi. „Hej, zima ni tako huda, kakor bi si domišljal kdo.“

„Do pomladi že prebijem, če mi ne poide zaloga,“ se oglasi poljska miš in pokuka iz luknje v božji svet. „Vso jesen sem polnila svoj hram in mislim, da se mi ni bati lakote in mraza.“

Vrabec posluša, a besede mu ne sežejo v srce. „Blagor vam vsem, ki vam je drago uboštvo. Meni je težko breme in neizmerno gorje!“ Tako toži in poleti domov, pa sede na sleme vrhu skednja.

V trenutku mu zaiskri v glavici izvrstna nakana. „V lastovičino gnezdo sedem,“ si pravi, „tu prespim noč in zasanjam, da sem lastovica.“

In zleze v lastovičino gnezdo, zaspi, in zasanja sanje, kakršnih še ni sanjal nikoli. Lahek polet ga nosi preko tujih dežel in preko sinjega morja tja do solnčne Italije. S krili jadrno reže zrak, in lahko mu je v dušici, oj, lahko!

Odslej hodi vrabec vsako noč spat v lastovičino gnezdo in sanja do belega dne. Čez dan sedi na slemenu ali na hruški in se ne zmeni za svet. Tudi hrane si ne išče rad. Tapatam mu vrže sosedova babica peščico drobtinic, sicer bi poginil lakote. Podnevi nestrpno pričakuje večera, da sede v lastovičino gnezdo in zasanja zlate sanje.

„Ko sanjam, mi je skoraj tako prijetno kot bi res potoval na jug,“ si misli, „le žal, da se ne da sanjati tudi čez dan.“

A sčasoma se mu zmrači v glavici, da ne pozna samega sebe.

Zložno odhaja zima, in toplo zasije solnce, pa upre žareči pogled v zaostali sneg, ki v zadregi kopni in se umika.

„Dajva, počediva svet,“ pravi solncu oblak. Dež pada na zemljo in spere drevje in grmičje. Vrh ledene skorje na jezeru se zbira voda. Globoko vzdihne jezero in prelomi ledeni oklep, da veselo zaplešejo valčki kot deca, ki so jo izpustili iz šole.

Solnce greje, in iz zemlje pribode tisočero zelenih kali. „Posodi mi krila,“ veli zima vetru, „vidim, da moram odtod.“ Pa odplove zima tja na sever, kjer je njeno domovje. Mladenka pomlad se naseli v gozdu in na poljani.

A vrabec ne vidi izpremembe. Dan in noč ždi v lastovičinem gneždu in sanja. Komaj za hip vzleti, da si poišče zrnce. Popolnoma je že bebast in si domišlja, da je lastovica.

Lastovica se vrača iz toplih krajev, da pogleda, ali so ji že pripravili letovišče. Ves dan obletava travnike in polja, ker je še malo mušic. Zvečer se povrne v gnezdo, ki ga ni videla od lanske jeseni.

V lastovičinem gnezdu pa sanja vrabec ljubke sanje o južnem solncu, o mušicah in o črešnjah.

„Hoj!“ se razgnevi lastovica, „kdo pa si, ki si se tako nesramno polotil moje posesti?“

„To ni tvoje gnezdo,“ se odreže vrabec. „Jaz sem lastovica in sedim na svojem. O, ravno prihajam iz Afrike. In lepo je bilo, ha, lepo! Prisegam ti, da govorim resnico. Dokaj lepega bi ti znal povedati.“

Vsa razpaljena zakriči lastovica: „Poberi se, pritepenec pritepeni! Preženem ti b. lezen. Norel si že lani, ko si hotel z nami na pot in noriš še danes. Izgubi se! A takoj, da me ne mine potrpljenje!“

Zaman kriči lastovica. Vrabec trdi, da je na svojem in da je lastovica. Venomer trobuzlja o Afriki in o južnem solncu in o potovanju. Pot, pravi, da ga je utrudila, da si želi miru in pokoja.

„Čakaj, preskrbim ti pokoja!“ zakliče lastovica in odleti.

Vrabec mirno sedi v gnezdu in sanja. Ponoči se pa povrne lastovica s polnim kljunom pocestnega blata in prične zazidavati vrabca. Vso noč leta na cesto pa zopet nazaj h gnezdu in zida vztrajno do jutra. Ko poljubijo prvi solnčni žarki polje in gozd, je končano delo.

„Tako!“ se oddahne lastovica. „Ustregla sem vrabcu. Sedaj lahko sedi v gnezdu sto let, jaz si pa sezidam novo domovje.“

Čez tri dni se srečata na polju škorec in lastovica. Pozdravita se in si nato pripovedujeta doživljaje s pota.

„Konec je zanimiv,“ pripoveduje lastovica, „poslušaj! Ko sem se povrnila domov v staro gnezdo pod žlebom, je široko sedel v gnezdu vrabec in se ni ganil.“

„Ha, ha, ta je pa lepa!“ se zagrohota škorec, „ali si ga pustila v gnezdu?“

„Pojdi, pokažem ti, kako sem ga izplačala.“

Oba poletita h gnezdu, in lastovica pokaže škorce, kako je zazidala prismuknjenega vrabca. Nato s kljunom razkopljeta trdo zidino, in mrtev pade vrabec pod kap.

„Prav mu je!“ pravi lastovica, in molče ji prikima škorec.

Ščinkovec in sinica prideta pogledat mrtvega tovariša.

„Ubog vrabec,“ izpregovori ščinkovec, „smiliš se mi.“

„Sam si je nakopal tako usodo,“ odvrne sinica, „zakaj bil je častihlepen, in to se ne spodobi vrabcu.“

